

ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

*Ірина Снігурова,
старший викладач
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»*

Сучасний розвиток освіти в Україні вимагає оновлення змісту та якості усього навчально-виховного процесу відповідно до загальноєвропейських вимог: інформатизації освітнього простору, налагодження вітчизняними ВНЗ співпраці з європейськими навчальними закладами в науковій діяльності, студентських міжнародних обмінів тощо.

Розвиток вищої школи може здійснюватися лише за допомогою інновацій, тобто нововведень, які покращать хід і результати навчально-виховного процесу.

У своїй педагогічній діяльності викладачі частіше користуються традиційними технологіями та намагаються донести студентам готовий навчальний матеріал шляхом монологічних повторювань і використання різних засобів наочності на заняттях. Педагог жорстко детермінує навчальний процес, направляє, здійснює вибір, а той, хто навчається, зобов'язаний підкоритися. Студенти на заняттях слухають викладача-керівника та виконують його завдання, майже не мають змоги висловити власну точку зору або включитися в загальне обговорення, що призводить до погіршення мовлення, несформованості навичок спілкування, низької мотивації й несаможитності, перевантажень, позбавлення волі вибору, відсутності співпраці. Але й традиційні методики мають свої позитивні риси, які пройшли випробування часом.

Метою традиційного навчання є прагнення передати студентам і домогтися засвоєння ними якнайбільшого обсягу знань з української мови.

Лекції, усне й письмове опитування, навчальні вправи, написання власних висловлювань, бесіди започатковують основу знань студентів з цієї дисципліни.

Важливою проблемою є переорієнтація викладачів на суб'єкт-суб'єктну взаємодію в освітньому процесі. «Традиційний педагогічний процес по суті є монологом викладача, тоді як творча взаємодія має бути спрямована на розв'язання діалектичного протиріччя між «старим і новим» в умовах діалогу викладача і студента. Саме діалог змінює позицію учня з об'єкта в суб'єкт навчання, сприяє створенню на навчальних заняттях атмосфери партнерства, співробітництва, передбачає толерантне ставлення до протилежної думки, пошук спільної узгодженої основи протилежних сторін, об'єднання зусиль для розв'язання проблеми. Саме за таких умов у студента народжується власна думка. Головна мета педагогічної взаємодії, спрямованої на творчий розвиток її суб'єктів, активізація пізнавальної самостійності студентів у ході діалогу «викладач-студент» у ситуації «народження власної думки» [1, 86-87].

Метою іншого підходу до процесу навчання є спрямованість на суб'єкт-суб'єктну, діалогічну взаємодію викладачів і студентів. Педагог має бути для студента порадиником, розвивати його особистість, стимулювати до творчої активності, до навчання без примусу. Діалог стимулює пізнавальну діяльність, самостійність, мотивацію тих, хто навчається, а також передбачає рівноправне партнерство викладача й студента.

Для того, щоб підвищити ефективність навчального процесу, зробити заняття цікавим і викликати в студентів інтерес до вивчення української мови, необхідно використовувати інноваційні методи навчання. Прикладом одного з них є застосування сучасних комп'ютерних технологій, які надають можливість використовувати технічні засоби навчання. Інтернет є основним електронним засобом вивчення мови на сьогоднішній день. Велику кількість переваг має навчання із залученням Інтернету: дозволяє охопити багато

джерел; можна спілкуватися on-line або off-line з носіями мови на тематичних форумах і в чатах, де створюється середовище для формування мовних і мовленнєвих навичок студентів; дистанційне навчання як поширена форма здобуття знань тощо. Використання комп'ютерів, Інтернет-ресурсів, спеціальних повчальних мультимедійних програм і сучасних технічних засобів (DVD, відеокамер, диктофонів) дозволяє залучати студентів і викладачів у процес живої комунікації, а також підвищувати їх мотивацію; формувати у студентів навички знаходити та аналізувати інформацію; раціонально організовувати навчальний процес; значно поліпшувати якість презентації навчального матеріалу; розвивати професійні й комунікативні навички студентів.

Комп'ютерна підтримка забезпечує можливість чітко організувати самостійну діяльність студента й досягати кращих результатів у навчанні та використанні форм інтерактивних методів у вивченні української мови, які найчастіше застосовуються під час аудиторних практичних занять: «Велике коло», «Акваріум», «Дебати», «Мозковий штурм», «Незакінчені речення», «Вилучи зайве», «Займи позицію» та інші. Доречними на заняттях є робота в парах і в групах, постановка проблемних питань та їх компромісне вирішення, інтерв'ю, рольові та ділові ігри тощо.

Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин і відповідної ситуації, розвиває комунікативні вміння й навички, поліпшує мовлення студентів, змушує їх працювати в команді й прислухатися до думки кожного.

Отже, досвід практичної діяльності дозволяє зробити висновок про те, що викладачі повинні активно вивчати та впроваджувати в навчальну практику найефективніші методики й технології викладання рідної мови. Для кращого вивчення української мови найбільш оптимальним є гармонійне поєднання традиційних та інноваційних технологій.

Література

1. Творча особистість у системі неперервної професійної освіти: Матеріали Міжнародної наукової конференції 16-17 травня 2000 року / За редакцією С.О. Сисоєвої і О.Г. Романовського. – Харків: ХДПУ, 2000. – 436 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ У КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

*Ірина Стремоухова,
ст. викладач
ХНТУСГ ім. П.Василенка*

Національний образ світу формується із цілісності національного життя. Саме завдяки мові людина усвідомлює себе частинкою великого організму – нації. Мовні образи виражають народний дух, національні відчуття, сприймання й розуміння світу. Національна мова у свій неповторний спосіб інтерпретує різні явища, традиції, звичаї, обряди, спосіб життя, кодує досвід колективно-історичної групи.

Вивчення іноземної мови в соціокультурному аспекті допомагає зрозуміти реалії, додаткові смислові навантаження, необхідні для правильного розуміння комунікативних ситуацій. Здійснення міжкультурної комунікації досягається за умови знання іноземної мови, картини світу, форм поведінки й урахування національно-культурної специфіки, за рахунок формування у студентів орієнтації на загальнолюдську цінності.

Особливості національного характеру знаходять вираження в мікрополі споконвічних мовних утворень на позначення найбільш суттєвих, вічних, визначальних, архетипних для українців понять, таких, як земля, хата, мати, доля. Кожне із цих слів-понять має розгалужену систему прямих і непрямих значень, характеризується широкими асоціативними зв'язками, здатністю персоніфікації, метафоризації, винятковими можливостями